

KYLILTÄ KYLILLE / KYLTILTÄ KYLTILLE

LOPPURAPORTTI

Savonlinnan kylät ry, Asko Koukkari

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOTEUTTAJAN NIMI
2. HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS
3. YHTEENVETO HANKKEESTA
4. RAPORTTI
  - 4.1 HANKKEEN TAVOITTEET
    - a) ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on
    - b) hankkeen tavoitteet
  - 4.2 TOTEUTUS
    - a) toimenpiteet
      1. Kylätori ja Syystori
      2. Reitit, opasteet ja oppaat
    - b) aikataulu
    - c) resurssit
    - d) toteutuksen organisaatio
    - e) kustannukset ja rahoitus
    - f) raportointi ja seuranta
    - g) toteutusolelutukset ja riskit
  - 4.3 YHTEISTYÖKUMPPANIT
  - 4.4 TULOKSET JA VAIKUTUKSET
5. ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI
6. ALLEKIRJOITTAJAT JA PÄIVÄYS

1. TOTEUTTAJA

Savonlinnan kylät ry
hanketyöntekijä Asko Koukkari

2. HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS

Kyliltä kylille
hankenumero 94362

3. YHTEENVETO HANKKEESTA

Kyliltä kylille hanke käynnistyi tilanteeseen, jossa alueellinen panostus luontomatkailuun oli kasvussa. Savonlinnan kylät ry oli jo aiemmin, vuonna 2016 esitelty reittihankeidea otsikolla Kartta ja kompassi. Tuolloin aika ei vielä ollut kypsä hankkeelle. Hankerahoituksen vahvistumisen venyminen ELY-keskuksessa viivästytti hankkeen aloitusta kuukaudella. Kesäkuun kolmantena päivänä 2019 aloitettu hanke sai lentävän lähdön, sillä avoimet kylät 2019 tapahtuma oli edessä jo 8.6.2019. Alussa hanke keskittyi kylätoritoiminnan aloittamiseen Savonlinnan Citymarketin vieressä sijainneella tontilla. Toritoiminnan jatkaminen tuossa muodossa nähtiin kannattamattomaksi ja hankkeen toritoiminta päätettiin keskittää liitettäväksi isompien tapahtumien yhteyteen. Kyliltä kylille hanke toimikin isossa roolissa Savonlinnan Seudun Kolomosen koordinoimassa Savonlinnan Syystulet -tapahtumassa. Hankkeen vastuulla oli Syystori-osion järjestäminen 2019 ja 2020, sekä lukuisten muiden järjestelyvastuiden hoitaminen.

Hanketta valmistellessa nousi esille tukirahituksen rooli hankekokonaisuudessa. Kehittämishanke voisi saada selvästi suuremman tuen paikalliselta Leader-ryhmältä kuin investointihanke. Siksi hankkeen kehittämisosa kirjoitettiin erilleen investointihankkeesta. Näin syntyi Kyliltä kylille-hankkeen tytärihanke: Kyliltä kylille. Laajan alueellisen vaikuttavuutensa vuoksi Piällysmies ry myönsi hankkeelle poikkeuksellisen korkean, 70% hanketuen. Kun Kyliltä kylille keräsi sitoumuksia ja tietoa ylläpidetyistä reiteistä, opastetarpeista sekä järjesti koulutustilaisuuksia, Kyliltä kylille valmistutti opasteet ja järjesti tarvittavat opastejalat ja kiinnikkeet. Hankkeiden puitteissa suunniteltiin ja toteutettiin myös reittikarttoja eri muodoissa.

Hanke sai joka taholta erittäin myönteisen vastaanoton. Liikuntareittien heikko tavoitettavuus oli laajalti tunnustettu epäkohta ja innostus näkyi myös mediassa. Paikallislehdissä julkaistiin runsaasti artikkeleita hankkeen vaiheista. Myös muutaman paikallisoppaan kouluttaminen Savonlinnan Kesäyliopiston ja Savonlinnan oppaat ry:n järjestämän opaskoulutuksen ohessa tuli huomioiduksi.

4. RAPORTTI

4.1 HANKKEEN TAVOITTEET

a) Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Hanke toteuttaa Piällysmies ry:n NOKKA NOUSUUN! kehittämisstrategian painopisteitä 3.1 Tuetaan palvelutoimintaa ja maaseutuasumista; kylät paremmin alueen voimavaroiksi, kyläyhdistysten järjestämien palveluiden kehittäminen sekä painopistettä 3.3 Tuetaan

kestävää kehitystä; erä-, elämys- ja luontopalveluiden kehittäminen. Hanke täyttää myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 alatoimenpidettä 7.1 Selvitykset ja suunnitelmat.

b) Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli koota ja tehdä perustyötä, jonka pohjalta julkaistaan sähköinen, että printtimuotoinen aineisto Savonlinnan maaseudun kulttuuri-, luonto- ja eräreiteistä, nähtävyyksistä ja niihin liittyvistä tarinoista sekä oheispalveluista, aktiviteeteista ja toiminnoista. Aineisto kootaan alustoille yhteistyössä Savonlinnan Hankekehitys Oy:n, Savonlinnan vapaa-aikatoimen sekä Visit Savonlinnan kanssa.

Lisätä yleistä tietoa turvallisesti liikuttavista kulttuuri-, luonto- ja eräreiteistä sekä näihin liittyvistä oheispalveluista, opasteista, aktiviteeteista ja toiminnoista, lisätä niiden piirissä toimivien yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden tietämystä toisistaan sekä tehostaa maaseutumatkailun yhteismarkkinointia ja verkottumista.

Vahvistaa kulttuuri-, luonto- ja eräreittien sekä näihin liittyvistä oheispalvelujen, aktiviteettien ja toiminnoista. palvelutuottajien, yritysten sekä toimintojen ja tapahtumien järjestäjien mahdollisuuksia saavuttaa entistä laajempia asiakas- ja osallistujajoukkoja. Reitit kootaan Savonlinnan kaupungin toimesta Lipas.fi-sivustolle.

Synnyttää hanketyöskentelyn, erityisesti verkottumisen, tuloksena uusia palvelu- ja yritysideoita sekä vahvistaa synergiaetuja jo olevien palvelujen, yritystoiminnan sekä kolmannen sektorin toimintojen kesken.

Vahvistaa aineistossa esiteltävien palvelujen, yritysten sekä kolmannen sektorin yhteistyötä uusien maaseutumatkailun, tuotteiden markkinoinnissa ja myynissä kehittämistoimien hankkeistamista ja toteuttamista.

Rakentaa yhteistyössä kylien kanssa hankealueen erä-, luonto- ja kulttuurimatkailun käyttöön osaava kyläopasverkosto, tälle opasverkostolle kattava tarinallinen opastusaineisto.

Tarinat liitetään opastauluihin QR-koodilla, jolloin ne ovat luettavissa mobiiliversion kautta.

Kehittää tapahtuma/ tapahtumia, jossa kyläyhdistykset tai kylien tuottajat voivat esitellä toimintaansa ja myydä tuotteitaan hankkeen puitteissa perustettavalla kylätorilla.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on nostaa esille ja parantaa kiinnostusta ja saavutettavuutta kylissä jo olemassa oleviin matkailukohteisiin ja tapahtumiin sekä nostaa esille kohteiden mahdollisuuksia olla kiinnostavia ja toiminnallisia. Tavoitteena on ohjata ja opastaa kulttuuriympäristön ja matkailukohteiden kunnostamisessa, hoidossa ja ylläpidossa. Hankkeessa markkinoidaan kylien kohteita ja palveluita matkailijoille kokoamalla tarjontaa yhteen houkuttelevaksi ja helpoksi saataville eri viestintä- ja markkinointikanavissa. Hankkeessa on tarkoitus aktivoida kylien asukkaita, yhdistyksiä ja yrittäjiä sekä muita yhteistyökumppaneita työskentelemään yhdessä kylien näkyvyyden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on kehittää ja lisätä kylien elinvoimaisuutta sekä lähi- ja kylämatkailun mahdollisuuksia.

4.2 TOTEUTUS

a) toimenpiteet

1. Kylätori ja Syystori

Kyliltä kylille starttasi toritoiminnalla, kun 8.6.2019 järjestettiin sekä Kylätorin avajaiset, että Avoimet kylät tapahtuma Kesko Oy:n tontilla Oluttehtaankadun varrella, Haislahden kupeessa. Toritoimintaa varten alueelle tilattiin sähkökaappi ja neljä Savonlinnan kaupungin omistuksessa olevaa, Sakke ry:n hallinnoimaa myyntikojua. Lisäksi aluetta rajaamaan rakennettiin aita, jonka rakennustarvikkeet ja maalit Savonlinnan kylät ry sai lahjoituksena. Tapahtuma ja sen valmistelu sekä toritoiminnan aloittaminen saivat etusivun huomion Itä-Savossa. Toritoiminnan uskottiin ja toivottiin tasapainottavan asiakasvirtaa kaupunkikeskustassa ja siirtävän painopistettä torilta hieman länteen.

Kylätoria oli kylien puheenjohtaja Jukka Nokelaisen ja K-Citymarket-kauppiaan kanssa sovittu kokeiluluontoisesti pidettäväksi auki torstai- ja perjantai-iltapäivisin klo 14–18. Kauppias Teuvo Niskalan mukaan kaupan puolella oli kesäaikaan tuolloin eniten asiakkaita ja tästä asiakasvirrasta uskottiin löytyvän myös Kylätorilla kävijöitä. Toisin kuitenkin kävi. Vaikka myyntipaikkojen hinnat olivat selvästi kaupungin toria edullisemmat, ei paikka markkinointiponnisteluista huolimatta saavuttanut torimyyjien kiinnostusta. Toria somistettiin maalaishenkiseksi heinäseipäin ja kukkasin, pienimuotoista kahvilatoimintaa viritettiin ja eri yhdistyksille tarjottiin ilmaista mahdollisuutta tulla esittelemään toimintaansa. Houkuttamista huolimatta asiakasvirta soljui Kylätorin ohitse. Vain muutama ohikulkeva varttuneempi kansalainen poikkesi kahvilla ja ostamassa perunoita. Asiakkaat valittelivat väärää aukioloaikaa ja tarjonnan niukkuutta.

Kesäkuun asiakaspalautteesta toritoiminnan kokeilujakso kääntyi toiminnan kehittämisen suunnitteluun. Alueelle luonnosteltiin maalaishenkiset rakenteet: torilato, pisteaita, pihakeinut. Yhteistyötä viriteltiin mm. paikallisten alkutuottajien Reko-ringinkin kanssa. Kehittämisidea otettiin kaupungintalolla rakennusvalvonnassa innostuneesti vastaan. Kesälomakatko keskeytti kehityssuunnitelmien eteenpäin viemisen. Suunnitelmat saivat selkeän lopun, kun elokuussa kaupungin kaava-arkkitehti Päivi Behm totesi, että ammattimainen toritoiminta vaatisi puhtaan mm. puhtaan veden, viemäroinnin, sosiaali- ja saniteettitilat sekä pölyämättömän alustan. Yhdistyksen hallitus joutui toteamaan, että sen resurssit vaatimusten toteuttamiseksi ovat olemattomat. Hankkeen toritoimintaa päätettiin jatkossa toteuttaa tapahtumakeskeisesti. Kylätorin lopettajaistapahtuma, Kylätorin loppuryssäys, pidettiin 21.9, jonka jälkeen alue luovutettiin takaisin Keskolle. Myyntikopit palautettiin kaupungin varikolle ja elementtirakenteinen aita vietiin Järjestötalo Kolomosen varastoon Aholahteen.

Savonlinnan Syystulet on jo vuosia ollut Järjestötalo Kolomonen ry:n järjestämä tapahtuma, jonka teemana on ollut valon sytyttäminen syksyn hämärään laskemalla paperilyhtyjen veteen. 2019 Syystulet tapahtumaan liitettiin uutena elementtinä keskiaikamarkkinat. Osatapahtuman järjestelyistä vastasi Osuuskunta Villapakka Hämeenlinnasta. Keskiaikamarkkinoiden myötä nähtiin myös mahdollisuus luoda paikallisten tuotteiden myyntitapahtuman samaan yhteyteen. Savonlinnan kylät ry sai vastattavakseen Syystulien Syystori-osion. Syyskuun alkuun sijoittunutta tapahtumaa suunniteltiin erilaisissa toiminnallisissa ryhmissä ja markkinoitiin voimallisesti eri mediakanavia pitkin. Myyntipaikkojen ja niiden vaatimien teknisten järjestelyiden valmisteleminen yhteistyössä myyjien ja runsaan yhteistyöverkoston kanssa sai lopulta arvoisensa palkinnon. Loistavan

syysään vallitessa päivään osallistui noin 7500 henkilöä, joista lauantai-illan valo- ja tuliohjelmanumerot keräsivät paikalle peräti 4000 ihmistä yhtä aikaa.

Syystulet 2020 valmistelut aloitettiin jo tammikuussa 2020. Hanke vastasi edelleen Syystori -osiosta sekä tapahtuman teknisestä toteuttamisesta. Lisäksi keväällä 2020 Järjestyksenvalvojakoulutuksen saanut haketyöntekijä sai vastatakseen myös osansa tapahtuman turvallisuudesta. Tapahtuman suunnitteluun toi oman jännitteensä korona-pandemia. Sekä asiakkaiden, että myyjien turvallisuus asetettiin etusijalle ja kansaa keränneet kohokohdat jätettiin ohjelmasta pois. Tulishow peruttiin ja kokon tilalle luotiin keinotekoinen Toivon tuli. Tapahtumaan lisättiin uutena osatapahtumana Taiteiden yö. Koronan vaikutuksesta huolimatta tapahtuma keräsi saman määrän, noin 7500 henkilöä, kuin edellisenä vuonna.

Hankkeen toritoiminta on tuonut Savonlinnan kylät ry:lle runsaasti positiivista julkisuutta ja mahdollistanut verkostoitumista muiden hanketoimijoiden ja paikallisten yrittäjien kanssa.

2. Reitit, opastesuunnittelu ja oppaat

Reittitietojen kerääminen toteutettiin yhteistyössä niitä ylläpitävien tahojen kanssa. Heidän kanssaan laadittiin aiesopimukset, jossa he sitoutuivat ylläpitämään reittejä ja asentamaan omana työnään yhteistyössä suunnitellut opasteet reittien varsille. Reittien digitaalinen tallennus päätettiin tehdä lipas.fi -sivustoon, hankkeen ohjausryhmän päätöksen mukaisesti. Hankkeeseen otettiin mukaan vain sellaiset reitit, joiden kunnosta ja ylläpidosta tosiasiallisesti vastasi jokin taho ja jolla oli voimassa olevat sopimukset alueen maanomistajiin. Aiesopimuksia laadittiin 21 kappaletta, joiden alle edelleen sitoutui muutamia hankkeen loppuvaiheessa mukaan ennättäneitä toimijoita.

Opastesuunnittelu kilpailutettiin paikallisilla mainostoimistoilla. Yhteistyökumppaniksi valikoitui Savonlinnan Mainospalvelu Oy. Graafisen ilmeen lähtökohtana oli selkeys, esitetyn tiedon yksinkertaisuus ja kestävyys ajassa. Hankkeelle esitetyistä vaihtoehdoista valittiin edustavin noin 30 henkilön satunnaisotannalla.

Savonlinnan oppaat ry järjestää viiden vuoden välein auktorisoidun oppaan tutkintoon tähtäävän koulutuksen. 2019 syksyllä aloittaneiden 21 opiskelijan joukossa oli myös seitsemän haja-asutusalueelle paikallisoppaiksi sitoutunutta henkilöä, joiden koulutuksen hanke kustansi. Koulutuksen tavoitteena oli lisätä haja-asutusalueiden mahdollisuuksia nostaa esiin kulttuuriperintöään ja lisätä siten elinvoimaa alueella.

Savonlinna jaettiin viiteen osa-alueeseen, joista kahdelle koulutettiin kaksi opasta. Alueet ovat Sääminki pohjoinen, Sääminki eteläinen, Savonranta, Kerimäki ja Punkaharju. Näistä Sääminki pohjoinen ja Kerimäki saivat kaksi paikallisopasta. Paikallisoppaat perehtyivät ja laativat kurssin päättötyönsä omilta alueiltaan.

<u>Alue</u>	<u>Paikallisopas</u>	<u>Päättötyö</u>
<i>Kerimäki</i>	<i>Natallia Loikkanen</i>	<i>Kallunmäki</i>
<i>Kerimäki</i>	<i>Auli Halttunen</i>	<i>Kerimäen matkailuyritykset</i>
<i>Punkaharju</i>	<i>Tuula Kokkonen</i>	<i>Punkaharjun opastus</i>
<i>Savonranta</i>	<i>Minna-Liisa Riestola</i>	<i>Savonrannan perusopastus</i>
<i>Sääminki eteläinen</i>	<i>Kirsti Kurki</i>	<i>Pihlajavesi ja saaristolaiselämää</i>

<i>Sääminki pohjoinen</i>	<i>Mira Virtanen</i>	<i>Pohjoisessa Säämingissä Haukiveden rannoilla</i>
<i>Sääminki pohjoinen</i>	<i>Paula Niskanen</i>	<i>Oravi vilkkaimpina aikoinaan 1850-1950</i>

b) aikataulu

Hanke eteni kaaviossa esitetyn aikataulun mukaisesti. Kaaviossa on esitetty myös Kyltiltä kyltille hankkeen tapahtumat, koska ne liittyvät saumattomasti emohankkeen toimenpiteisiin ja antaa näin realistisemmän näkymän hanketyöntekijän työskentelystä.

2019	Tapahtumat	Reitit	Oppaat	Kyltit
kesä	<i>Avoimet kylät, Metsäkulttuuripäivät, Lusto Kylätori</i>		<i>toimintasuunnittelu</i>	<i>hankevalmistelu</i>
heinä	<i>Kylätori, Syystorin valmistelu</i>	<i>kohdekeruu ja tallennus alkaa</i>		<i>hankevalmistelu</i>
elo	<i>Kylätori, Syystorin valmistelu</i>	<i>kohdekeruu ja tallennus</i>	<i>koulutus alkaa, sitoumukset paikallisoppailta</i>	<i>hankevalmistelu</i>
syys	<i>Kylätori, Syystori</i>	<i>opasteiden graafisen suunnittelun kilpailuttaminen, kohdekeruu ja tallennus</i>		<i>hankevalmistelu</i>
loka	<i>Hyvinvointimessut, Elävä Kylä</i>	<i>kohdekeruu ja tallennus, opastetarvikkeiden kilpailutus, syysloma</i>		<i>hankevalmistelu</i>
marras	<i>Elävä kylä</i>			<i>hankkeen käynnistyminen</i>
joulu	<i>joulutori</i>			<i>hankevalmistelu</i>

2020	Tapahtumat	Reitit	Oppaat	Kyltit
tammi	<i>hankepooli, Syystulet suunnittelu</i>	<i>kohdekeruu ja tallennus</i>		<i>hankevalmistelu</i>
helmi	<i>Syystulet suunnittelu</i>	<i>Vakan alta valoon, esiselvityshankkeen kirjoittaminen</i>		<i>hankevalmistelu</i>
maalis	<i>Elävä kylä Ahvensalmi, Syystulet suunnittelu, Avoimet kylät suunnittelu, talviloma</i>	<i>Vakan alta valoon valmistelu</i>	<i>mukana etäkoulutuksessa</i>	<i>hanke saa rahoituspäätöksen</i>
huhti	<i>Avoimet kylät ja Syystulet suunnittelu</i>	<i>Vakan alta valmistelu</i>	<i>mukana etäkoulutuksessa</i>	<i>opastejalkojen tilaus</i>
touko	<i>Syystulet suunnittelu</i>	<i>Vakan alta valoon aloitus,</i>	<i>mukana etäkoulutuksessa</i>	<i>opastejalkojen toimitus, opasteiden 1. erä</i>
kesä	<i>Elävä kylä: Punkaharju, Savonranta, Sääminki</i>			<i>opastesuunnittelu ja toimitus</i>
heinä	<i>kesäloma</i>	<i>opastekarttojen suunnittelu</i>	<i>päätötyöt ja opastutkinnot</i>	<i>opastesuunnittelu ja toimitus</i>
elo	<i>Syystulet suunnittelu</i>	<i>opastekarttojen suunnittelu</i>		<i>opastesuunnittelu ja toimitus</i>
syys	<i>Syystulet</i>	<i>opastekarttojen painatusten kilpailutus</i>		<i>opastetoimitusta</i>
loka				<i>opastejalkojen 2. erä, opastetoimitusta</i>

marras		<i>hankesuunnittelu Kylä kuuluu kaikille, Wakan alta valoon</i>		<i>opastekarttojen painatus, opastetoimitusta</i>
joulu		<i>Vakan alta valoon lopetus, hankesuunnittelu Kylä kuuluu kaikille</i>		<i>laskutus</i>

2021	Tapahtumat	Reitit	Oppaat	Kyltit
tammi		polttopuuhuoltosopimukset, kaikkien reittien koostaminen, raportointi		laskutusrskontra, raporotointi
helmi		raportointi		raportointi

c) resurssit

Hankkeen toteutuksen taustalla oli Savonlinnan kylät ry:n hallitus, hankkeelle valittu ohjausryhmä sekä hanketyöntekijä.

Toimistohuone hanketyötä varten vuokrattiin Savonlinnan Seudun Kolomonen ry:n hallinnoimasta järjestötalosta. Hanketyöntekijälle hankittiin työnantajan puheliniittymä hänen omaan puhelimeensa (kaksois-sim). Lisäksi sovittiin hanketyöntekijän oman kannettavan tietokoneen käytöstä hankkeelle vuokraa vastaan.

d) organisaatio

Hanke toteutettiin yhden hanketyöntekijän voimin. Hanketyöntekijää ohjasi kuusihenkinen ohjausryhmä:

pj	Simo Räty	vapaa-aikapäällikkö	Savonlinnan kaupunki
varapj	Jaana Komi	toimitusjohtaja	Savonlinnan seudun Matkailu Oy
jäsen	Teppo Leppänen	toiminnanjohtaja	Piällysmies ry
jäsen	Kimmo Käärnelahti	yhdistyskoordinaattori	Savonlinnan Seudun Kolomonen ry
jäsen	Jukka Nokelainen	puheenjohtaja	Savonlinnan kylät ry
jäsen	Terho Kaskinen		Savonlinnan kylät ry

Ohjausryhmä kokoontui kuusi kertaa hankkeen aikana. Ohjausryhmä linjasi hankkeessa toteutettavien toimenpiteiden aikataulut ja menettelytavat.

e) kustannukset ja rahoitus

Hankkeen laskennalliset kustannukset koostuivat suurimmalta osin palkkakustannuksista. Hankkeen kokonaiskustannusarvio oli 94 864 €, palkkakustannusten ollessa 68 800€. Lisäksi kustannusarvioon oli arvioitu erilaisia ostopalveluita 9 000€:lla ja kalustovuokria 800 €:lla.

Hanke rahoitettiin Etelä-Savon ELY-keskuksen päätöksellä EU:n osallistumisesta maaseudun kehittämiseen kohdistetuista varoista, valtion kaupungin elinkeinojaoston päättämästä tuesta ja yksityisellä rahoituksella. Yksityinen rahoitus koostui hankkeelle osallistuvien kylä- ja asukasyhdistysten osallisuudesta hankkeen järjestämiin koulutustilaisuuksiin ja

tapahtumiin. Myös hankkeelle kirjoitetun toritoiminnan oli määrä tuottaa hankkeen omarahoitusta.

Hankkeen rahoituksen perustana on sen sopivuus 2014-2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpiteeseen 7.1: Selvitykset ja suunnitelmat. Rahoitus ohjattiin paikallisen Leader-ryhmän Piällysmies ry:n kautta.

Rahoituskaavio:

EU + Valtio		37053,87 + 22945,65
Savonlinnan kaupunki		28224,00
Yksityinen rahoitus		6640,48
Yhteensä		94864,00 €

f) raportointi ja seuranta

Hankkeen kulkua on raportoitu 6.6.2019 annetun tukipäätöksen mukaisesti maksatushakemusten yhteydessä. Seurantatiedot on tallennettu Ruokaviraston ylläpitämään Hyrrä-asiointipalveluun.

g) toteutusoletukset ja riskit

Hanketta suunniteltaessa oli kunnianhimoisena tavoitteena saada myös reitteihin liittyvät tarinat kerättyä ja tallennettua. Sukupolvien muistoihin tallentama tieto osoittautui hankkeen mittakaavassa haasteelliseksi kerätä. Reittitietojen keruu ja tallennus sekä opasteiden suunnittelu toritoiminnan ja opaskoulutuksen ohessa ottivat liikaa aikaa yhdeltä henkilöltä. Siksi reittikohtaisten tarinoiden keräämisen sijaan käynnistettiin Savonlinnan kylät ry:ssä Leader-rahoitteinen Vakan alta valoon -hanke. Puoli vuotta kestäneen hankkeen aikana kerättiin satoja Savonlinnan haja-asutusalueelle kohdistuneita tarinoita. Vakan alta valoon jatkohankkeet puolestaan jalostavat tarinoista matkailutuotteita ja palveluita tulevaisuudessa.

Hankkeen toteutusaikataulu venyi koronapandemian vuoksi. Kyltiltä kyltille -tytärhankkeen toteutuksen viivästykset vaikuttivat myös emohankkeeseen. Investointihankkeeseen liittyvien talkootöiden loppuun saattaminen ja raportointi jäivät vuoden 2021 puolelle. Hankkeella säästetyistä ostopalvelurahoista riitti rahaa hanketyöntekijän palkanmaksuun kahdelle ylimääräiselle kuukaudelle.

Hankkeelle suunnitellut yleisötilaisuudet jäivät pandemian vuoksi osin toteuttamatta. Elävä kylä -koulutuskiertueen osallistujamäärät jäivät alle odotetun tason. Sähköinen verkostoituminen ja tiivis etäyhteydenpito yhteistyötahoihin korvasivat osaltaan menetystä. Keskusteluiden myötä välittyneen tiedon vaikuttavuutta eteenpäin on toisaalta mahdotonta mitata.

4.3 YHTEISTYÖKUMPPANIT

Hankeen yhteistyökumppaneina eri kategorioissa toimivat:

Tapahtumat:

Kylätori: K-Citymarket
Lähde vaikuttaa -hanke / Savonlinnan kylät ry
Sakke ry
Värisilmä
Activity Maker Oy
Suur-Savon Sähkö Oy
Lähde vaikuttaa -hanke

Syystori: Savonlinnan Seudun Kolomonen ry
Savonlinnan maakuntamuseo
Kansallismuseo, Olavinlinna
Osuuskunta Villapakka
Pyhän Olavin Kilta
Savonlinnan kaupunki
Savonlinnan Saneerauspalvelu Oy
Itä-Savon luonnonsuojeluyhdistys ry
Savonlinna Illumination -hanke
Activity Maker Oy
Lumme-Energia Oy

Elävä kylä -koulutustapahtumat
Savonlinnan Seudun Kolomonen ry
Etelä-Savon liikunta ry
Savonlinnan Hankekehitys Oy, Laiturilla 2 -hanke
Savonrannan VPK
Yhdessä Itä-Savossa-hanke
Lähde vaikuttaa -hanke
Järvi-Suomen kylät ry
Lumme-Energia Oy

Reitit
Tuohisaaren kyläyhdistys ry
Oravin seudun kyläyhdistys ry
Saimaan Eräpalvelu Oravi ry
Pihlajalahden kyläyhdistys ry
Varparannan alueen kyläyhdistys ry
Sääminki-Seura ry
Kievarinkierros Latu- ja retkeily-yhdistys ry
Moinsalmentien alueen kyläyhdistys ry
Olavin retkeilijät ry
Savonlinnan kaupunki, liikuntapalvelut

Anttolan seudun kyläyhdistys ry
Kerimäki-seura ry
Kumpuranta-Rauvanniemi kyläyhdistys ry
Yläkuona-Luotojärvi kyläyhdistys ry
Kerimaan Lomakeskus Oy
Länsi-Punkaharjun kyläyhdistys ry
Punkaharjun seudun matkailu ry
Oriniemen maa- ja kotitalousseura ry
Savonranta-Seura r.y.
Rönkönvaara-Lapinlahti kyläyhdistys ry
Lions Club Savonranta ry
Säimen- Sönnkä Kyläyhdistys ry
Pyhät Polut ry
Oravin erä ry
Haukiniemen haka ry
LUKE, Luonnonvarakeskus
Saimaan Metsanhoitajat ry
Naaranlahti Holiday Resort
Matkailukeskus Harjun Portti Oy
Tanhuvaara Urheiluopisto & Sport Resort
Metsähallitus
Savonlinnan Retkeilijät ry
United Bankers Oyj

Oppaat

Savonlinnan oppaat ry
Savonlinnan Kesäyliopistoyhdistys ry

Muu yhteistyö

Savonlinna LIVE-hanke
Savonlinnan Seudun Matkailu Oy
Suur-Savon Osuuspankki
Mediaosuuskunta Shadow Camera
Otso Metsäpalvelut Oy
Vakan alta valoon -hanke
Savonlinnan Reserviläiset ry
Saimaan Aalto Oy
Digitoimisto Digitaali Oy
Luonto Saimaa-hanke
Metsähallitus
Lusto
Local Flavours-hanke

4.4 TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Kyliltä kylille hanke aktivoi suuren joukon ihmisiä edistämään luonnossa liikkumista. Hankkeen moniulotteisuus reitistöjen tallentamisessa, maankäyttösopimusten uudistamisessa, opastekarttojen laatimisessa ja ylläpidettyjen reittien tulipaikkojen

polttopuusopimusten avustamisessa nostivat ulkoilun mahdollisuudet pandemian vaikutuksesta eristäytyneiden ihmisten tietoisuuteen. Lähiliikunnasta tuli korona pandemian myötävaikutuksesta hitti hankkeen aikana. Tästä syystä on perusteltua sanoa, että hankkeen tulokset ovat vähintään asetettua tavoitetasoa. Hankkeen toimenpiteiden vaikutukset niin hankkeen aikana kuin tulevaisuudessa kohdistuvat kymmeniin tuhansiin ihmisiin vuositasolla.

Elävä kylä -koulutustilaisuudet aktivoivat kyläyhteisöjä edistämään toimintojaan. Esillä olivat kyllien turvallisuusasiat, tapahtumajärjestelyt, asukasviihtyvyys, asumisen monipaikkaisuus, liikunnan terveystuikutukset, kylätalojen mahdollisuudet sekä pandemiasta selviytyminen. Koulutuskierron aktivoi liikkeelle myös paikallisia investointihankkeita. Koulutustilaisuuksiin osallistui yhteensä 226 henkilöä. Määrä jäi pieneksi osittain pandemiarajoitteiden vuoksi.

Hankkeen osallistuminen toritoimintaan oli sekä menestys, että pettymys. Pettymyksen aiheutti tunnustellen aloitetun Kylätoritoiminnan kohtaama säädösten seinä. Harrastusluonteisena aloitettu toiminnan kehittäminen ammattimaiseksi olisi vaatinut erittäin suuria investointeja erityisesti korkeiden hygieniavaatimusten vuoksi. Sen vuoksi Savonlinnan kylät ry:n hallitus teki linjapäätöksen toritoiminnan keskittämistä isompien tapahtumien yhteyteen oman aktiivisen toritoiminnan ylläpitämisen sijaan. Savonlinnan Syystulet 2019 ja 2020 tapahtumassa hanke vastasi Syystori -osion toiminnasta. Molemmat tapahtumat keräsivät yhteensä noin 15000 kävijää. Hanke oli aktiivisesti valmistelema ja vastaama tapahtumajärjestelyistä laajalti. Tapahtumapaikan erilaiset tekniset järjestelyt ja osin turvallisuus olivat myös hanketyöntekijän vastuulla. Tapahtumien tuotto kattoi hankkeen omarahoitusta. Torimyyjien paikkamaksut määräytyivät suoraan myynnin volyyminä – yhdistysten esittelypaikkojen hinta oli vakio. Savonlinnan kylät ry jatkaa Syystori-osion ylläpitämistä myös tulevissa Syystulet tapahtumissa.

Opaskoulutus pääsi tavoitteeseensa. Ohjausryhmän ja Savonlinnan kylät ry:n hallituksen määrittelemä opasmäärä saatiin koulutettua. Alkuperäistä määrää nostettiin viidestä seitsemään, kun opaskurssin hinta oppilasta kohden laski opiskelijamäärän nousun myötä. Myös opaskoulutus kärsi pandemiasta. Lähiopetus muuttui kevään aikana etäopetuksiksi. Tämä vaati digiloikkaa paitsi koko yhteiskunnalta myös opaskoulutukseen osallistujilta. Yksi kyläoppaiksi koulutetuista joutui jäämään sivuun koulutuksesta. Hän teki päättötyönsä, muttei suorittanut auktorisoidun oppaan tutkintoa. Pandemiarajoitteiden vaikutuksesta toukokuulta heinäkuulle siirtyneiden tutkintojen vuoksi ei kyläoppaiden osaamista voinut Savonlinnassa hyödyntää kesän turistikauden aikana. Savonlinnaan laajalti suunnitellut matkailutoimenpiteet ja kulttuurihankkeet nostavat toteutuessaan myös paikallisoppaitten tarvetta.

Opaskarttojen suunnittelu toteutettiin yhteistyössä Savonlinna LIVE -hankkeen ja Savonlinnan Seudun Matkailu Oy:n kanssa. Karttojen painatuskulut kohdistuivat Kytiltä kyltille hankkeelle. Koska kaikkien tahojen yhteinen näkemys karttojen ulkoasusta oli sama, päätimme tilata karttojen graafisen suunnittelun Saimaan Aalto Oy:n Ritva Kokkoselta. Hänen uniikki, persoonallinen kädenjälkensä ei ollut kilpailutettavissa.

Reittikokonaisuuksien opasteisiin painatettiin lisäksi QR-koodi tarroja. Tarrojen koodit ohjaavat niiden lukijat ylläpitäjien sivustoille, josta liikkujat saavat lisätietoa reitistä yms. Esimerkiksi Länsi-Punkaharjun kyläyhdistyksen QR-koodit Topeliuksen polulla sisältävät

Sakari Topeliuksen mietteitä äänitiedostona. QR-koodit ovat dynaamisia ja ne tallentavat kaikki lukukerrat. Tarroja tuottava sovellus on Savonlinnan Hankekehitys Oy:n yhdistysten yhteiskäyttöön hankkima.

Hanketyöntekijä osallistui lukuisiin Savonlinnan seudun matkailua ja maaseudun hyvinvointia käsitteleviin seminaareihin ja tapahtumiin. Hankkeen vaikutuksesta toteutui Vakan alta valoon esiselvityshanke, jonka jatkohankkeeksi kaavailtu Wakan alta Waloona kehittämishanke sekä siihen liittyvä yritysryhmähanke ovat rahoitusta vaille suunniteltuja. Näiden tarkoituksena on nostaa esiin kylille liittyviä tarinoita ja luoda näiden kautta uusia matkailutuotteita. Savonlinnan kylät ry on hankkeen vaikutuksesta vahvistanut jalansijaa merkittävänä vaikuttajana, tapahtumajärjestäjänä ja edunvalvojana.

5. ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Kyliltä kylille hankkeen aikana nousi esiin useita erilaisia kehittämistoiveita ja -ideoita. Useimmin ne koskivat reitistöjen kehittämistä. Erityisesti yhdysreitit kyliltä toisille olivat toiveissa. Myös maastopyöräilyreittejä haluttiin lisää.

Sekä uusien kävely- ja hiihtoreittien, että maastopyöräilyreittien kehittämisessä törmätään suomalaiseen yksityiseen maanomistukseen. Maanomistaja ei ole velvoitettu antamaan lupaa pysyvän reitin muodostamiseen oman maansa kautta. Jokamiehen oikeudet sallivat kauttakulun vain satunnaisesti. Pyöräilyreittien kehittäminen on mahdollista olemassa olevaan tieverkkoon tukeutuen, mutta ei vastaa maastopyöräilijöiden tarpeisiin. Siksi maastopyöräilyn tarjonnan kohottamiseksi voisi etsiä ratkaisua suurten maanomistajien (kunnat, seurakunnat, metsäyhtiöt) suunnasta ja keskittyä ratatyyppeihin ratkaisuihin pienemmällä alueella.

Erilaisten ulkoilu- ja lähiliikuntamahdollisuuksien esille saamiseksi voisi yhtenä ratkaisuna esittää interaktiivisten näyttötaulukojen sijoittamista matkailun solmupisteisiin. Erilaisilla palveluvalikoilla varustetuista näytöistä voisi tarvittaessa ladata kohdetiedot omiin mobiililaitteisiin. Samassa latauksessa voisi olla mahdollisuus kaupalliseen yhteistyöhön: valittua aktiviteettia lähellä olevat, siihen liittyvät palvelut, latautuisivat samalla.

6. ALLEKIRJOITTAJAT JA PÄIVÄYS

Savonlinnassa 18.2.2021

Asko Koukkari